

L'audaç guerra de relacions públiques de l'Estat Islàmic

Dilluns 7 d'octubre. El programa de televisió de l'Estat Islàmic (EI), que ha esdevingut setmanal, va emetre el seu judici sobre el darrer discurs de Barack Obama sobre l'organització: "Previsible i decebedor", entonava el presentador. "Els Estats Units són bons; l'Estat Islàmic, dolent", deia, parodiant l'estratègia del president nord-americà. "I seran vençuts amb força aèria i un grapat de combatents sobre el terreny."

Els aliats dels Estats Units a l'Exèrcit Sirià Lliure, continuava l'home, són una "força de combat indiscriminada, corrupta i altament inefectiva". L'Estat Islàmic, destacava, "tenen ganes d'enfrontar-se amb l'exèrcit en construcció d'Obama".

El presentador, prim i pàl·lid, però banyat d'una il·luminació professional mentre seia a la taula com un presentador de veritat, és un ostatic. "Hola a tothom", va començar l'espectacle, "em dic John Cantlie, el ciutadà britànic abandonat pel seu Govern i presoner de llarga durada en mans de l'Estat Islàmic". Les càmeres canviaven de perspectiva amb freqüència, de la vista frontal a la lateral, i s'acostaven a la seva cara sense afaitar. Cantlie, efectivament, parlava per defensar la seva vida. Al cap de vora sis minuts, conclouïa: "Fins a una altra".

Els vídeos setmanals de Cantlie, en què dona arguments a favor dels qui se suposa que tenen intenció de matar-lo, són una de les produccions més pèrfides de l'organització terrorista Estat Islàmic. Efectivament, poc després de l'últim episodi de Cantlie, l'EI va publicar un altre vídeo en què suposadament mostrava la decapitació del britànic Alan Henning, un taxista de 47 anys que treballava com a cooperant, segrestat a Síria fa nou mesos. És el quart ostatic occidental decapitat per l'Estat Islàmic.

En els darrers mesos, l'EI ha esdevingut popular perquè els seus vídeos

Els mètodes de l'Estat Islàmic poden ser medievals, però la propaganda del grup és excel·lent. Els islamistes fan arribar els seus vídeos, de producció professional, a públics concrets. De vegades per difondre missatges específics; d'altres, simplement per escampar el terror. És la gihad digital.

d'expert i els seus combatents són molt presents en tota mena de xarxes socials: Twitter, Facebook, Tumblr, YouTube, Instagram i SoundCloud. Si els tanquen els comptes, s'hi tornen a registrar amb un altre nom.

Els gurus del màrqueting de l'organització, però, fan molt més que tan sols repetir el mateix missatge *ad infinitum* en diverses pàgines. Dissenyen cada vídeo i cada missatge per arribar exactament a un públic determinat. Per als observadors occidentals, són freds, clars i coherents. Per a la gent de la zona, són violents, brutals i atemoridors.

Unir les persones. Quan els beneficia, exageren les seves massacres. De vegades falsifiquen la identitat de les víctimes. Els milers de sunnites que van matar a Síria se'ls va identificar en televisió senzillament com a "xiïtes impius". Fins i tot es venen entre els infants, manipulant videojocs com Grand Theft Autor V, de manera que els combatents de l'Estat Islàmic i la seva bandera negra hi apareguin.

En els vídeos curts de la sèrie "Mujatweets", un combatent suposadament alemany parla sobre la seva vida meravellosa al Califat. Aquesta mena d'escenes, que mostren la germanor d'un Estat Islàmic multicultural, estan destinades clarament als musulmans d'Occident. El missatge és: "Mireu,

aquí tothom és igual!". Les imatges fan pensar que la gihad no té fronteres; que uneix les persones i les fa felices. Hi ha també altres blocs que presenten dones parlant efusivament de la seva vida familiar en temps de guerra i de l'honor de ser la vídua d'un màrtir.

La propaganda de l'EI ofereix alguna cosa per a cada grup demogràfic: la producció és tan professional que fa que, en comparació, Al-Qaida sembli passat de moda. Com va dir no fa gaire *The New York Times*, això és "gihad 3.0".

Aquesta estratègia queda molt ben il·lustrada amb dos vídeos, publicats gairebé simultàniament fa unes quantes setmanes. L'un era per fer públic l'assassinat del periodista nord-americà James Foley, capturat el novembre de 2012. El segon probablement no estava pensat per a un públic occidental.

En el primer vídeo, el captors feien pronunciar a Foley un missatge per al món. En la llum tènue del matí, Foley —vestit de color carbassa com a Guantánamo— culpava els Estats Units de la seva mort, expressava que es penedia d'haver nascut nord-americà i absolia els assassins de tota culpa. Després de parlar, l'islamista emmascarat que estava al seu costat li col·locava el ganivet al coll i començava a moure'l endavant i endarrere a mesura que la imatge s'anava enfosquint.

El vídeo més cruel està pensat per a gent que viu en regions sota control de l'EI

Al vídeo, no s'hi veu ni una sola gota de sang, cosa que feia pensar que la decapitació podria ser simulada. Els experts han donat voltes sobre el significat de l'escenificació, atès que més tard els segrestadors ensenyen el cap de Foley ensangonat i separat del cos. L'explicació més plausible és que el vídeo va ser dissenyat perquè fos tolerable per als espectadors occidentals: el missatge més important no és l'assassinat en si mateix, sinó la declaració de Foley i la del seu assassí just abans de la decapitació. Aquells que ataquen l'Estat Islàmic, amenaça l'assassí encaputxat, que parla amb accent britànic, han de carregar-ne les conseqüències.

“Mira el ganivet!” El segon vídeo no podria ser més diferent. Extremadament pixelat, presenta membres de l'EI

assassinant un grup de membres d'un clan rebel no gaire lluny de la ciutat siriana de Deir ez-Zor. Costa trobar les paraules escaients per descriure la pel·lícula, d'onze minuts. Les víctimes estan estirades a terra, mirant cap amunt amb els ulls plens de por, abans que els tallin el coll l'un rere l'altre i els separin el cap del cos. Els carnissers riuen mentre els maten, dient coses com ara: “Mira, té força carn a les galtes!” o “Ei, tu, hauries de mirar el ganivet quan et tallo el cap!”. Els executors parlen àrab amb accent del Marroc i d'Egipte.

El vídeo està pensat per a un públic diferent: gent que viu en regions que estan sota el control de l'EI, sobretot les que podrien gosar resistir, com els homes de la tribu al-Sheitaat que són massacrats a càmera. Segons diverses fonts, fins a set-cents homes de la tribu van ser assassinats. I sembla que el missatge va ser escoltat: el xeic del clan va respondre demanant a l'Estat Islàmic perdó i misericòrdia.

Per als adversaris de l'Estat Islàmic el missatge sempre és el mateix: teniu por! El pànic que escampen s'ha convertit en una arma per als gihadistes, perquè sovint els seus oponents els superen en nombre. Això els ha funci-

onat en molts pobles i ciutats de Síria i l'Iraq. A començament d'agost, per exemple, els combatents peixmergues kurds van abandonar gairebé totes les seves posicions veient l'avanç de l'EI.

Per escampar encara més el pànic, l'EI sovint exagera els seus excessos sanguinaris. Després dels combats d'entre l'11 i el 14 de juny, quan l'EI va prendre el control de les zones sunnites del nord-oest de l'Iraq, la divisió de relacions públiques va publicar vídeos de les atrocitats. Afirmaven que els vídeos mostraven gihadistes de l'EI matant mil set-cents soldats xiïtes favorables al govern a Tikrit, ciutat natal de Saddam Hussein, una quantitat que de seguida va aparèixer en informatius de tot el món.

Als vídeos, tanmateix, per brutals que fossin, a tot estirar hi apareixien unes quantes desenes de soldats assassinats. Algunes persones van recórrer diverses grans ciutats iraquianes buscant proves de la massacre, però no van trobar enterraments massius ni cerimònies de dol. Activistes de Human Rights Watch van examinar fotografies de satèl·lit d'alta resolució buscant indrets amb excavacions recents que poguessin ser fosses comunes. Van trobar proves de

La televisió de l'Estat Islàmic ha esdevingut part fonamental de l'estratègia gihadista.

A la dreta, l'ostatge britànic John Cantlie, obligat a protagonitzar un programa de televisió de l'Estat Islàmic. A l'esquerra, Alan Henning segrestat a Síria fa nou mesos i decapitat.

dues fosses, i el seu estudi inicial va permetre concloure que el nombre de morts era entre cent seixanta i cent noranta. L'organització sospita que pot haver-hi més fosses comunes, però de moment no s'han trobat proves que el nombre de víctimes fos gaire més elevat.

Occident ha tendit a prendre's les afirmacions sobre la barbàrie de l'EI al peu de la lletra, sobretot perquè sembla improbable que algú exageri la pròpia crueltat. Però podria ser que l'EI volgués recollir beneficis de les seves aparents exageracions.

“La llei de la selva.” Els gihadistes experts en relacions públiques són especialistes a alterar la realitat perquè es correspongui més bé amb el missatge que volen difondre: exagerant el nombre d'assassinats o bé canviant la identitat de les víctimes. L'Estat Islàmic assegura que protegeix i representa els interessos dels musulmans sunnites. Tot i així, a Síria els gihadistes han mort milers de sunnites que refusaven sotmetre's a les seves demandes inflexibles de poder. Fidels al missatge, els propagandistes de l'EI senzillament van declarar en un vídeo que els morts eren “soldats xiïtes d'Al-Assad”.

Són especialistes a alterar la realitat perquè es correspongui amb el seu missatge

Des d'un punt de vista tècnic, la gihad digital de l'EI “ha millorat exponencialment” en l'últim any i mig, diu Christoph Günther, expert en l'islam de la Universitat de Leipzig. Des del 2007, ha estat analitzant l'estratègia de relacions públiques del grup armat. Al començament –abans d'adoptar el nom megalòman d'“Estat Islàmic” i de proclamar-se com a “Califat”–, la seva presentació era modesta. “Abans, la qualitat d'imatge dels seus vídeos era terrible”, diu Günther. Sovint, simplement penjaven a internet discursos d'hores i hores.

Avui, afegeix Günther, la situació ha canviat radicalment, gràcies en part a les empreses que l'Estat Islàmic opera en els territoris que té sota control. Les millores han sorgit de la influència de combatents estrangers que ara poden difondre la propaganda en anglès, francès, alemany i altres idiomes.

Una cosa, però, no queda clara: quin és el missatge religiós de l'Estat Islàmic? Osama Bin Laden i els seus seguidors van fer un esforç per justificar els seus actes tant abans com després de l'11 de setembre del 2001, diu Fawaz Gerges, expert en terrorisme de la London School of Economics. “Es van inventar justificacions teològiques, feien referència al patiment dels palestins o reivindicaven que defensaven els musulmans.” Per a l'EI, però –afegeix Gerges–, les justificacions a penes tenen importància. El seu únic missatge és la violència i té per objectiu fins i tot els seus propis companys sunnites. “No hi ha res”, diu Gerges, “és un desert intel·lectual”.

Durant anys, Gerges ha seguit l'home que afirma ser el “portaveu oficial” de l'Estat Islàmic. S'anomena Abu Mohammed al-Adnani i el Departament d'Estat dels Estats Units va afegir el seu nom a la llista de terroristes el 18 d'agost. Adnani, natural de la ciutat siriana de Binnish, es creu que té entorn de 37 anys i és un dels membres més antics de l'EI. És un dels confidents més propers del líder Abu Bakr al-Baghdadi i fou un dels enviats a Síria el 2011 per assegurar-hi posicions. Avui, Adnani és considerat la mà dreta d'Al-Baghdadi, l'autoproclamat califa. El discurs que va pronunciar després que van començar els atacs aeris de la coalició contra l'Estat Islàmic, en què va anomenar el secretari d'Estat dels Estats Units, John Kerry, “vell incircumcis”, va ser traduït a set llengües.

Hi ha una anècdota d'Adnani que és especialment reveladora, explica Gerges. Fa dos anys, representants de diversos grups islamistes van trobar-se a Alep per parlar sobre els conflictes entre les seves organitzacions. Els altres van acordar que s'hauria de fundar un consell religiós per resoldre els conflictes d'acord amb la llei islàmica. Però el portaveu de l'Estat Islàmic, segons diu la història, no va sinó mirar la resta amb menyspreu. I després va dir: “L'única llei en què crec és la llei de la selva”.

**Christoph Reuter,
Raniah Salloum
Samihah Shafiq**
© Der Spiegel

Traducció d'Arnau Figueras